

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 011271
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר ואותיות השימוש – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמוד 4).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש (20 נקודות)

ענו על שאלה 1 שלפניכם.

1. (20 נקודות)

לפניכם משפטים ובהם מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש. כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר.

- ב- 4 _____ במאי 2023 התפרסם בעיתון ריאיון עם פרופסור גלוריה מארק, מומחית עולמית בתחום לקויות קשב וריכוז.
- לדברי הפרופסור, בעשרים השנים האחרונות צנח טווח הקשב הממוצע ב-80%. בעבר טווח הקשב עמד על כִּשְׁמִי / כִּשְׁמִי דקות וחצי. בשנת 2011 _____ טווח הקשב היה 75 _____ שניות, ואילו כיום הוא עומד על 47 שניות בלבד.
- בפסקה מספר 6 _____ בריאיון נכתב כי מחשבותינו הפנימיות מהוות 47 _____ אחוז מהסחות הדעת שלנו.
- במחקרים שנערכו בתחום ההקשבה נמצאו 5 _____ יתרונות של הקשבה מיטיבה וְשְׁלוֹשׁ / וְשְׁלוֹשׁ / וְשְׁלוֹשׁ רמות של הקשבה פעילה. חוקרים בתחום ניסו אף לקבוע את עֶשֶׂר / עֶשְׂרֵת המיומנויות החשובות ביותר להקשבה.
- יש אומרים שהאדם נברא ולו שתי אוזניים ולשון אחת, כי צריך להקשיב פי 2 _____ יותר מלדבר.

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות. בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות. בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות. בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות). שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

2. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים.

I. אף על פי שהקשבה היא רכיב תקשורת חשוב, נראה שדווקא לה מוקדשת תשומת לב מועטה.

II. בתחום החינוך נמצא קשר חיובי בין מידת ההקשבה של מנהל בית הספר למוריו ובין הציונים של התלמידים בבית הספר. _____

III. הקשבה כמו זו שבטיפול פסיכולוגי היא הקשבה מיטיבה, אך מטבע הדברים היא אינה שכיחה בשגרה. _____

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

• אם המשפט מורכב תחמו את הפסוקית/הפסוקיות, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

• אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

(2) ציינו מעל כל אחת משלוש המילים המסומנות בקו במשפטים את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניכם משפט מורכב בעל פסוקית תיאור.

כשאנשים מתנגחים זה בזה, כל ניסיון להידברות נידון לכישלון.

המירו את המשפט הנתון במשפט פשוט בעל אותה משמעות.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים, שבכל אחד מהם נתחמה פסוקית הפותחת במילת השעבוד "כי".

כתבו מעל כל פסוקית תחומה את התפקיד התחבירי שלה.

I. מחקרים מלמדים [כי עמדת ההקשבה נתפסת נחותה מזו של הדיבור].

II. הימצאות בעמדת המקשיב מבליעה בתוכה את ההודאה [כי המקשיב אינו יודע הכול].

III. הקשבה היא מיומנות לא פשוטה, [כי היא דורשת שנתרכז רק בדבר אחד בעולם שבו אנחנו

רגילים לפצל את הקשב שלנו לדברים רבים כל כך].

ב. לפניכם משפט מורכב, ולאחריו שתי הצעות I-II לתחימת הפסוקיות בו.

(1) הקיפו את המספר של המשפט שהתחימה בו נכונה.

(2) במשפט שהתחימה בו נכונה, ציינו את התפקיד התחבירי של כל פסוקית.

כשחוקרים בחנו את החשיבות שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה, נמצא כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר.

I. [כשחוקרים בחנו את החשיבות] [שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה], נמצא [כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר].

II. [כשחוקרים בחנו את החשיבות] [שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה]], נמצא [כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר].

ג. לפניכם משפט מורכב.

אדם שמרוכז בעצמו לא יוכל להפנות את תשומת ליבו ולהקשיב לזולתו.

(1) תחמו את הפסוקית במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלה.

(2) כתבו מחדש את המשפט הנתון: המירו את הפסוקית בפסוקית נושא.

(3) כתבו מחדש את המשפט הנתון: המירו את הפסוקית בפסוקית תנאי.

4. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים. בשניים מן המשפטים יש תמורה.

I. כיום, בעידן הדיגיטלי, אנשים בטוחים שהם הצליחו לאמץ לעצמם מיומנות של מולטיטסקינג.

II. התוצאות החיוביות של ההקשבה הן בזוגיות, בגידול ילדים, בעבודה, בתפקידי מכירות וניהול וברפואה.

III. במקרים מסוימים, כמו בעת חקירה או בראיון עבודה, המקשיב מנסה להשיג דבר מה מן הדובר.

(1) הקיפו את מספרו של המשפט שאין בו תמורה.

(2) סמנו קו מתחת לתמורה בכל אחד משני המשפטים האחרים.

(3) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף למילים שהתמורה ממירה בשני המשפטים. _____

(4) המירו את המשפט שאין בו תמורה במשפט שיש בו תמורה. הוסיפו ביטוי מכליל.

ב. לפניכם משפט פשוט.

ברוב המקרים ההקשבה לזולת משרתת מטרה מיטיבה.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

5. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים במבנה "אין... אלא...".

I. הקשבה אינה מיומנות פשוטה אלא מיומנות מורכבת הדורשת מאמץ. _____

II. הרווח בהקשבה אינו רק רווח אישי אלא גם עסקי. _____

III. הקשבה אינה אלא מתנה שאדם יכול להעניק לרעהו. _____

(1) שניים מן המשפטים הם משפטים בעלי חלקים כוללים.

סמנו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים האלה.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים. _____

(3) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים בעלי החלקים הכוללים מהו הקשר הלוגי בחלק הכולל.

(4) כתבו את משפט II מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על משמעות המשפט הנתון.

(5) כתבו את משפט III מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על משמעות המשפט הנתון.

ב. לפניכם שלושה משפטים. בכל משפט סמנו קו מתחת לכל נשוא בו.

I. אנשי מכירות יוכלו למכור יותר כאשר הם יקשיבו ללקוחותיהם.

II. אין תחום עיסוק שהקשבה אינה משפרת בו את הביצועים.

III. בעקבות קריאת המאמרים נעשינו למקשיבים טובים יותר.

6. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם יש הסגר.

I. על פי הפסיכולוג קארל רוג'רס, הקשבה היא המפתח לבניית חוויה של ביטחון למטופל.

II. יש כמובן סיבות טובות לעניין הרב של אנשים בדיבור לעומת הקשבה.

(1) סמנו קו מתחת להסגר בכל משפט, וכתבו את תרומתו של ההסגר למשפט.

משפט I _____

משפט II _____

(2) המירו את משפט I במשפט מורכב בעל פסוקית מושא.

ב. לפניכם קטע. הוסיפו לו סימני פיסוק לפי ההנחיות שלפניכם.

קארל רוג'רס אחד מן הפסיכולוגים הבולטים במאה ה-20 הדגיש את חשיבות ההקשבה הפעילה כאמצעי לשיפור הקשר הבין-אישי וההעצמה האישית. לדבריו הקשבה אמיתית מאפשרת לאנשים להביע את רגשותיהם בכנות ובלי חשש משיפוטיות. לפניכם אחד מציטוטי המפורסמים בנושא זה כשמישהו שומע אותך בלי לשפוט אותך בלי לנסות לקבל עליו אחריות למעשיך ובלי לנסות לשנות אותך זו הרגשה פשוט נהדרת.

• פסקו הסגר.

• סמנו פסיק בין חלקים כוללים.

• סמנו נקודתיים.

• סמנו מירכאות.

• פסקו פסוקית.

• פסקו תמורה.

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו ענו על כל הסעיפים.

7. (20 נקודות)

לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

להלן הנחיות ועקרונות להקשבה מיטיבה:

- רכשו מיומנויות המשקפות לדובר שדבריו הובנו.
- נסו ליצור קשר עין והאזרו בסבלנות עד שהדובר יסיים את דבריו.
- הביעו רגשות לדברים הנאמרים, ושקפו את הדברים כדי לוודא שהם הובנו.
- אי אפשר להיות נוכחים באמת ולהקשיב ובו בזמן להתעסק בטלפון נייד.
- אם מישהו מספר לכם על הכאב שלו, אל תגידו עימו יותר מדי – אל תספרו על הכאב שלכם – כי במקום להתמקד בכאב שלו, אתם מטים את השיחה אליכם.
- בדיוק כפי שאתם מקצים זמן לספורט או לקריאה, הקצו זמן לתרגול הקשבה.

א. לפניכם טבלה, ובה שבעה מן הפעלים המודגשים בקטע.
בטבלה נתחו את הפעלים – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
הוֹכֵנוּ		
הֶאֱזְרוּ		
לִוְדָא		
נִוְכָּחִים		
תִּזְדָּהוּ		
מָטִים		
הִקְצוּ		

ב. ציינו את הזמן (הדרך) המשותף לפעלים שלפניכם, על פי הקשרם בקטע.
רָכְשׁוּ, נָסוּ, הֶאֱזְרוּ, הִבִּיעוּ, שִׁקְפוּ, הִקְצוּ
הזמן (הדרך): _____

ג. לפניכם רשימת מילים.
הִתְנַיָּה, נְתוּנִים, מְתַנֶּה, הִמְתַּנֶּה, לָתַת, תְּלוּנָה
(1) מבין המילים שברשימה, הקיפו שלוש מילים הגזורות מאותו השורש.
(2) ציינו את השורש המשותף למילים שהקפתם. _____

8. (20 נקודות)

א. לפניכם משפטים ובהם מילים מודגשות.

- ליתוש יש מחושים בראשו.
- אנו חוששים להיות לא מובנים.
- מערכת העצבים נקראת מערכת החישה.
- הנחוש שלי הוא שהקבוצה שלנו תנצח.
- האמבולנס צריך להחיש את הפצוע לבית החולים.

(1) ציינו מעל כל מילה מודגשת את השורש שלה.
(2) מבין המילים המודגשות העתיקו שתי מילים שהן שמות פעולה, וציינו ליד כל אחת מהן את הבניין שלה.

שם פעולה: _____ הבניין: _____

שם פעולה: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם שתי מילים מודגשות.

• התלמיד נחוש בדעתו להצליח במבחן. _____

• אם לא יקשיבו לדברינו, נחוש אכזבה. _____

ציינו ליד כל משפט את תפקיד האות נו"ן במילה המודגשת בו.

ג. לפניכם שלושה שמות עצם מודגשים. כתבו ליד כל אחד מהם שם פועל באותו השורש.

• מחמאה _____

• מחצאת המונים _____

• מחיצת כף _____

9. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובהם שמות פעולה מודגשים.

I. אף על פי שההקשבה היא ההבט החשוב ביותר בתקשורת, לעיתים אנו מתקשים להניח את הסחות הדעת בצד, לנהל שיחה ולהקשיב.

II. כשאנו עסוקים בהתנגחות הדדית, אנו מתבצרים איש-איש בדעותיו, וכל ניסיון להדברות או לתקשורת נידון לכישלון.

(1) במשפט I ציינו מעל כל אחד משמות הפעולה המודגשים את המשקל שלו.

(2) ציינו את הבניין המשותף לכל שמות הפעולה המודגשים במשפט I. _____

(3) האם שני שמות הפעולה המודגשים במשפט II הם באותו משקל? נמקו את תשובתכם.

(4) מבין המילים שאינן מודגשות במשפטים I-II, העתיקו מילה הגזורה מכל אחד מן המשקלים שלפניכם.

קטלון _____, תקטלת _____

ב. לפניכם משפט ובו שלושה שמות פועל מודגשים.

• הקשבה מיטיבה נוסכת בדובר ביטחון המאפשר לו לבטא את עצמו, ובכך להפיר טוב יותר את עצמו ולהשתנות.

מעל כל שם פועל מודגש כתבו שם פעולה מאותו השורש בבניין פיעל.

ג. לפניכם משפטים, ובכל אחד מהם מודגש זוג מילים. בכל זוג הקיפו את המילה המתאימה להקשר המשפט.

• הילד משיב / משיב בהומור על השאלה.

• המרתי / המרתי את הפועל הפעיל בפועל סביל.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו מודגשות מילים.

- התחושה שלמילים שלכם יש משמעות, גורמת לכם להרגיש שאתם אנשים מְעֻרָבִים, מוֹכְנִים, אֲהוּדִים ומוֹכְלִים.

- (1) ציינו מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות. _____
- (2) לפניכם שתיים מן המילים המודגשות. כתבו את צורת הפעיל של כל אחת מהן (שמרו על אותו הגוף והזמן).

_____ אֲהוּדִים

_____ מוֹכְלִים

ב. לפניכם קטע, ובו מודגשות מילים שנגזרו מצורות הבינוני של הפועל.

הקשבה מְיֻטָּה עשויה להיות בעלת ערך רב הן לְדוֹבֵר הן להתפתחות השיחה. הקשבה כזאת נוסכת בדובר ביטחון הַמְאֻפָּשֵׁר לו לבטא את עצמו. בעולם דיגיטלי קשה לנו לנהל שיח רְאוּי. התוצאה היא חילופי דברים מְקֻטָּעִים הפוגעים באיכותה של ההקשבה. בטבלה שלפניכם נתחו את צורות הבינוני המודגשות בקטע – ציינו את חלק הדיבור ואת הבניין של כל אחת מהן.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
מְיֻטָּה		
דוֹבֵר		
הַמְאֻפָּשֵׁר		
רְאוּי		
מְקֻטָּעִים		

ג. לפניכם רשימת מילים מעולם בית הספר.

תלמידים, מאבטחת, מורים, מנהל, מזכיר

- (1) מבין המילים ברשימה הקיפו שתי מילים הגזורות באותו המשקל.
 - (2) מבין המילים ברשימה העתיקו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה, וציינו את דרך התצורה שלה.
- המילה: _____ דרך התצורה שלה: _____

11. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו שם פעולה מודגש.

- לא כל שיחה היא הזדמנות לקידום עצמי או לאֲזָכּוֹר הישגים.

(1) ציינו את השורש של שם הפעולה המודגש. _____

(2) ציינו את הבניין של שם הפעולה המודגש. _____

ב. לפניכם ארבע מילים.

קרוב, מזון, גדול, כבוד

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת המשקל.

(2) ציינו את המשקל המשותף לשלוש המילים האחרות. _____

ג. לפניכם ארבע מילים.

חזון, רצון, מלון, שעון

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן. _____

ד. לפניכם ציטוטים של ילדים, ובהם מודגשות מילים שהמציאו הילדים.

• אימא וכרם חותכות ירקות לארוחה. כרם (בת שלוש): "אימא, אפשר את המקלפון?"

• אורי (בן שבע וחצי): "אימא, אני מרגיש לא טוב, אכלתי יותר מדי, אני חושב שיש לי פֶּרֶסֶת".

• סהר (בן שבע): "סבא מילא לי אוויר באופניים. יש לו מִנְפָּחָה".

• עומר (בן ארבע): "אימא, שיחקתי כדורגל והייתי מְשֻׁרָקָא".

(על פי האקדמיה ללשון העברית ושרית ואסף כץ, ילדים הם התסריטאים הטובים בעולם, תשפ"א.

"אִמָּא תִּסְגְּרִי אֶת הַשּׁוֹאֵג אֶבֶק". הוצאת האקדמיה ללשון העברית)

בחרו בשלוש מן המילים המודגשות שהמציאו הילדים. ציינו את דרך התצורה של כל אחת מן המילים

שבחרתם והסבירו אותה. בהסברכם התייחסו גם למשמעות הבסיסים, המשקלים או הצורנים.

(1) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

(2) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

(3) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

כל הבגריות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon